

## **ВІДГУК**

офіційного опонента доктора педагогічних наук, професора

**Спіріна Олега Михайловича**

про дисертацію **Свиридюка Володимира Васильовича**

**"Формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх**

**магістрів медсестринства на засадах технологічного підходу",**

подану на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук

зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Галузь знань: Освіта/Педагогіка

Стрімкий темп науково-технічного прогресу, упровадження у виробництво, освіту і побут новітніх комп'ютерних технологій ставить завдання розбудови вітчизняної освіти на засадах технологічного підходу, широкого впровадження комп'ютерно-інформаційних технологій з метою оновлення змісту, форм і методів навчання та підвищення ефективності навчального процесу в закладах вищої медичної освіти, ставить відповідні вимоги до магістрів медсестринства, як викладачів сестринських дисциплін, зокрема щодо формування і розвитку інформаційно-комунікативної компетентності, умінь використовувати наукометричні критерії створення об'єктів інтелектуальної власності за вимогами міжнародних наукометричних баз. Однак теорія та практика підготовки магістрів медсестринства щодо розвитку їх інформаційно-комунікативної компетентності є недостатньо розробленою та потребує всебічного комплексного вивчення.

Виконання окреслених завдань є можливим за умови створення якісно нової моделі навчального процесу закладів вищої медичної освіти. Тому заявлена проблема для дослідження повною мірою відповідає вимогам сьогодення, зумовлюючи актуальність роботи.

Щодо ступеня обґрунтованості та достовірності наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації, то варто зазначити, що автор коректно формулює низку суперечностей у процесі розвитку

інформаційно-комунікативної компетентності магістрів медсестринства, чітко характеризує науковий ступінь розробленості досліджуваної проблеми у педагогічній науці, завдання, об'єкт та предмет дослідження. Поряд із цим на належному рівні з використанням методів математичної статистики проведена експериментальна частина дослідження, дані якої узгоджуються з одержаними автором теоретичними результатами та не суперечать наявним науковим відомостям.

Розв'язання поставлених завдань дозволили отримати ряд нових результатів, які мають важливе теоретичне і практичне значення. До таких слід віднести наукову новизну, а також загальні висновки і рекомендації за результатами дослідження, що свідчать про фундаментальність, завершеність роботи і дає можливість розглядати її як авторське досягнення. Актуальність досліджуваної проблеми, її методологічні й теоретичні засади одержали в роботі належне обґрунтування, аргументацію й конкретизацію.

У роботі здійснено аналіз проблеми формування інформаційно-комунікативної компетентності, як особливого виду професійної компетентності магістрів медсестринства в умовах сучасного інформаційного суспільства, науково обґрунтовано структурні компоненти, критерії, показники та рівні сформованості означеної компетентності; розроблено модель формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх магістрів медсестринства на засадах технологічного підходу з урахуванням специфіки навчального процесу закладів вищої медичної освіти.

Результати виконаного дослідження досить повно висвітлені в публікаціях автора. Наукові положення, висновки і пропозиції дисертації апробовані на міжнародних і вітчизняних науково-практичних конференціях та семінарах, що дає вагомі підстави їх урахування в педагогічній науці і практиці підготовки магістрів медсестринства у закладах вищої медичної освіти.

Важливість виконаного дослідження підтверджується його зв'язком із науково-дослідною роботою кафедри педагогіки Житомирського державного



університету імені Івана Франка "Професійна підготовка майбутніх фахівців в умовах ступеневої освіти".

У першому розділі на основі ґрунтовного аналізу сутнісних характеристик базових понять з урахуванням сучасних методологічних підходів автор визначає ступінь розробленості проблеми підготовки магістрів медсестринства; аналізує базові поняття; характеризує наукові підходи до формування інформаційно-комунікативної компетентності магістрів медсестринства.

Варто погодитися з твердженням автора про те, що галузь охорони здоров'я потребує магістрів медсестринства, які вміють досліджувати та вирішувати проблеми галузі за допомогою сучасних комп'ютерно-інформаційних технологій. Зазначене передбачає формування в магістрів медсестринства інформаційно-комунікативної компетентності, яка включає знання сучасних інформаційних технологій обробки текстової та графічної інформації, уміння використовувати хмарні технології при роботі в комп'ютерних мережах, створювати бази даних і використовувати інтернет-ресурси, отриману інформацію та результати аналітичної обробки для набуття нових знань та вмінь, застосовувати їх у професійній діяльності, а також працювати з операційними системами і сервісними програмами, папками, каталогами і файлами у Windows, набирати, зберігати, редагувати текстову інформацію у Microsoft Word, тощо.

На основі теоретичного аналізу досліджуваної проблеми підготовки магістрів медсестринства в Україні, охарактеризовано магістратуру як завершальну ланку циклу вищої освіти, завдання якої сконцентровані на підготовці інтелектуальної, наукової та науково-педагогічної еліти. З'ясовано, що незалежно від профілю закладів вищої освіти метою магістратури є підготовка відповідальних, компетентних, творчих суб'єктів наукового пізнання, майбутня професійна діяльність яких має визначатися науково-дослідницьким характером. Доведено, що формування інформаційно-комунікативної компетентності магістрів передбачає здобуття особою

поглиблених теоретичних та практичних знань, умінь, навичок за обраною спеціальністю, оволодіння основами методології наукової та професійної діяльності, інших компетентностей, достатніх для ефективного виконання завдань інноваційного характеру.

У *другому розділі* охарактеризовано технологічний підхід як провідний у моделюванні досліджуваного процесу формування інформаційно-комунікативної компетентності магістрів медсестринства; представлено авторську модель на засадах технологічного підходу; визначено сутність, структуру, критерії, показники і рівні сформованості означеної компетентності майбутніх магістрів медсестринства.

Заслуговує на увагу розроблена структура моделі, цілісність якої визначається мотиваційно-цільовим, пізнавальним, операційно-діяльнісним, та контрольнорезультативним компонентами, а їх взаємозв'язок забезпечує ефективність формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх магістрів медсестринства. На основі результатів наукового пошуку обґрунтовано, що сформованість інформаційно-комунікативної компетентності магістрів медсестринства визначається ціннісно-спонукальним, інформаційно-пізнавальним, діяльнісно-практичним, креативно-особистісним, оцінно-рефлексивним, результативно-продуктивним та наукометричним критеріями. До показників інформаційно-пізнавального критерію включено знання методології наукових досліджень, сучасних методів пошуку інформаційних джерел, понять релевантності джерел інформації, індексу Херста, розмірності Хаусдорфа-Безіковича та наукометричних коефіцієнтів цитування.

У *третьому розділі* здійснена експериментальна перевірка ефективності моделі формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх магістрів медсестринства, представлено програму організації педагогічного експерименту; охарактеризовано технологію впровадження авторської моделі; проаналізовано й узагальнено результати експериментального дослідження.



Слід відзначити високу дослідницьку культуру дисертанта, виявлену в процесі проведення експерименту, логіка якого, вірогідність та коректність інтерпретації результатів, а також правомірність і адекватність висновків, сформульованих за результатами експериментально-дослідної роботи, заслуговують позитивної оцінки. Результати педагогічного експерименту дозволили констатувати позитивну динаміку реалізації дослідних цілей і підтвердити гіпотезу дослідження.

Практичне значення дослідження є суттєвим, оскільки завдяки експериментальній апробації авторської моделі рівень сформованості інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх магістрів медсестринства зазнав позитивної динаміки. Цінними для формування досліджуваної компетентності є авторський спецкурс "Формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх магістрів медсестринства на засадах технологічного підходу", науково-методичний комплекс якого включає дидактичний матеріал до лекційних і практичних занять, індивідуальної та самостійної роботи.

Суттєво доповнюють і конкретизують зміст дисертації додатки.

Теоретичні положення, експериментальні дані, висновки, можуть бути використані для вдосконалення процесу професійної підготовки магістрів медсестринства, для створення відповідних навчально-методичних посібників, нових електронних освітніх ресурсів та впровадження їх у практику професійної підготовки медичних сестер із вищою освітою. Отримані теоретичні та практичні результати дослідження мають загальнонаціональне значення, у сукупності розв'язуючи актуальну науково-прикладну проблему теорії та методики професійної освіти – покращення підготовки магістрів медсестринства у закладах вищої медичної освіти.

Зміст автореферату відповідає тексту дисертації, в ньому повною мірою висвітлено хід та основні результати наукового пошуку.

Загалом позитивно оцінюючи наукове і практичне значення отриманих дисертантом результатів, варто зазначити деякі дискусійні положення до змісту роботи, а також висловити окремі побажання:

1. У вступній частині роботи мету дослідження варто було б сформулювати не як шлях до мети, а власне як саму мету. Метою має бути кінцевий результат, а не процес його досягнення.

2. Викликає сумнів логічність висновку про те, що «компетентісний підхід в освіті полягає в оволодінні певними компетенціями...» (с. 53 дисертації). Адже в роботі проведено належний контент-аналіз понять та встановлено, що поняття «компетентність» і «компетенція» не є тотожними, а компетенція більшістю дослідників трактується як коло повноважень (с. 49 дисертації). З огляду на це, оволодіти можна компететностями як знаннями, уміннями, навичками, досвідом тощо та здатністю їх застосовувати, а не компетенціями як колом повноважень.

3. Варто було б більше приділити уваги використанню методу експертного оцінювання, залучивши викладачів і практиків як експертів до зовнішнього науково-педагогічного оцінювання запропонованої моделі формування інформаційно-комунікативної компетентності за відповідними критеріями, що визначаються, наприклад, якістю педагогічної діяльності (проектувальний, конструктивний критерії тощо). Це дозволило б більш переконливо довести ефективність та практичну значущість результатів дослідження.

4. Під час аналізу праць учених варто посилатися на їхні останні публікації з проблеми дослідження. Наприклад, у дисертації є чисельні посилання на роботу «Компетентісний підхід у сучасній освіті: світовий досвід та українські перспективи» 2004 року, співавтором якої є Бібік Н. М.. Поряд із цим є пізніші публікації цього автора, наприклад, в роботі «Енциклопедія освіти» 2008 року з дещо уточненими трактуваннями щодо окремих понять компетентісного підходу.

**Загальний висновок.** Дисертація "Формування інформаційно-комунікативної компетентності майбутніх магістрів медсестринства на засадах технологічного підходу" є завершеною науковою працею, що має теоретичне й практичне значення для теорії і методики професійної освіти та відповідає вимогам пп. 9, 11, 12-14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24 липня 2013 року № 567, а її автор, Свиридчук Володимир Васильович, заслуговує присудження наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент:

доктор педагогічних наук, професор,  
член-кореспондент НАПН України,  
директор Державної наукової установи  
«Інститут модернізації змісту освіти»



О. М. Спирін

26 листопада 2018 року